

Socialdepartementet**Tilläggsdirektiv till Utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet (S 2022:14)**

Med stöd av regeringens bemyndigande den 7 juli 2022 har chefen för Socialdepartementet, statsrådet Hallengren, gett en särskild utredare i uppdrag att utreda vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet, och därtill närliggande frågor, samt analysera behovet av förändringar och förtydliganden av regelverken (dir. 2022:111).

Regeringen beslutar de tilläggsdirektiv till utredningen som framgår av *bilagan*.

Utdrag till

Statsrådsberedningen/Gransk
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
utredningen (S 2022:14)

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet (S 2022:14)

Beslut vid regeringssammanträde den 25 maj 2023

Ändring i och förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 7 juli 2022 kommittédirektiv om en trygg uppväxt utan alkohol, tobak och nikotinprodukter (dir. 2022:111).

Den särskilda utredaren får nu i uppdrag att även:

- analysera och ta ställning till om utformningen av förvaringsförbudet för alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat bör ändras,
- analysera och ta ställning till om det ska införas ett förvaringsförbud för tobaksvaror och nikotinprodukter, och
- om det bedöms lämpligt, lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 31 oktober 2023. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 31 mars 2024.

Uppdraget att reglera förvaringsförbud

Illegal handel med tobak och alkohol är en stor inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. För att motverka detta krävs en effektiv tillsyn.

I Sverige är det enbart Systembolaget som får bedriva detaljhandel med alkoholdrycker över en viss alkoholhalt. Systembolagets detaljhandelsmonopol omfattar, enligt alkohollagen (2010:1622) och avtal

mellan Systembolaget AB och staten, både försäljning i butik och försäljning via e-handel.

Till följd av EU-domstolens avgörande i målet Rosengren (C-170/04) infördes 2008 en ändring i alkohollagen som innebär att det är tillåtet för privatpersoner att föra in alkohol genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand. Lagändringen som genomfördes till följd av EU-domstolens avgörande avsåg dock inte att ändra på detaljhandelsmonopolets omfattning. Ändringen innebär inte att det är tillåtet för andra än Systembolaget att inom Sverige bedriva försäljning av de alkoholdrycker som omfattas av monopolet till konsument (detaljhandel), vare sig via e-handel eller på något annat sätt. Någon ändring av alkoholpolitikens inriktning eller syften eftersträvades inte.

Förvaringsförbudet i 3 kap. 2 § alkohollagen innebär att alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som inte får säljas i en butiklokal inte heller får förvaras i en sådan lokal eller tillhörande utrymmen. Bestämmelsen innebär i praktiken att alkoholdrycker som är avsedda för detaljhandel inte får förvaras i några andra butikslokaler eller tillhörande utrymmen än i Systembolagets butikslokaler eller tillhörande utrymmen alternativt i (livsmedels)butiker som säljer folköl eller tillhörande utrymmen. Bestämmelsen infördes vid en tidpunkt då detaljhandeln med alkoholdrycker endast bedrevs i fysisk butik. På grund av digitaliseringen och den växande e-handeln bedrivs dock numera detaljhandel med alkoholdrycker även via e-handel från andra länder inom EU. Efter lagändringen 2008 har ett stort antal kommersiella aktörer börjat bedriva försäljnings- och marknadsföringsinsatser avseende alkoholdrycker riktade till svenska konsument. Många av dessa bedriver e-handel med alkoholdrycker till konsument i Sverige och i vissa fall förvaras dryckerna i Sverige redan vid köptillfället. Det kan ifrågasättas om sådan handel inom Sverige är förenlig med detaljhandelsmonopolet i alkohollagen och den ordning som lagstiftaren förutsåg. I stället för den ordning som lagstiftaren förutsåg, nämligen att en privatperson köper alkoholdryck i utlandet vilken transporteras för införsel till Sverige, kan det röra sig om dryck som redan förvaras i Sverige vid köptillfället.

Det är angeläget att tillsynsmyndigheterna kan ingripa mot såväl ageranden som utgör led i otillåten distanshandel med alkoholdrycker som otillåten försäljning över disk. För att skapa bättre förutsättningar för att ingripa mot

ageranden och upplägg som står i konflikt med den svenska alkoholpolitiken finns det skäl att se över utformningen av alkohollagens förvaringsförbud.

Tobak och nikotinprodukter säljs både i fysiska butiker och genom e-handel. För att få sälja tobaksvaror krävs att tillstånd har beviljats. Försäljning av övriga nikotinprodukter ska anmälas. I fråga om tobaksvaror och nikotinprodukter finns det inget motsvarande förbud mot förvaring som det som finns i alkohollagen. Detta försvårar tillsynen av att bestämmelserna om försäljning av tobaksvaror och nikotinprodukter följs.

Syftet med det nuvarande förvaringsförbudet i alkohollagen är att begränsa illegal handel. Samma syfte ligger till grund för behovet att utreda ett förvaringsförbud för tobaksvaror och nikotinprodukter. Utredaren ska därför beakta att eventuella förslag inte ska medföra hinder för legal hantering av tobak.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om förvaringsförbudet för alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat bör ändras,
- analysera och ta ställning till om det bör införas ett förvaringsförbud för tobaksvaror och nikotinprodukter, och
- om det bedöms lämpligt, lämna nödvändiga författningsförslag.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden förlängs. Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 31 oktober 2023. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 31 mars 2024.

(Socialdepartementet)